

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej [...] w K. [...]

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

z udziałem zainteresowanych: E. S.-G., R. H., J. K. i J. B.

o ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia: emerytalne, rentowe, wypadkowe, chorobowe i zdrowotne,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 10 stycznia 2019 r.,

skargi kasacyjnej Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej [...] w K. [...] od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 14 czerwca 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od skarżącego na rzecz organu rentowego kwotę 900 (dziewięćset) zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 czerwca 2017 r. Sąd Apelacyjny w [...] w sprawie z odwołania Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej [...] w K. (dalej SPZOZ) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. z dnia 29 i 30 lipca 2014 r., w przedmiocie ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenia zdrowotne, przy udziale

zainteresowanych: E. S.-G., J. K., J. B., M. W. i P. H., na skutek apelacji SPZOZ od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 22 marca 2016 r. oddalił apelację.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w sprawie prawidłowo zastosowano art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778, dalej ustawa systemowa), bowiem zainteresowani (pracownicy SPZOZ) realizowali umowy zlecenia zawarte z C. S., prowadzącym Prywatną Przychodnię Lekarską w O., które sprowadzały się do wykonywania świadczeń zdrowotnych na rzecz swego pracodawcy. Stąd wyrok Sądu pierwszej instancji oddalający odwołania należy uznać za zasadny, co z kolei obliguje do oddalenia apelacji SPZOZ w myśl art. 385 k.p.c.

Odwołujący się SPZOZ zaskarżył powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną. Skargę oparł na podstawie naruszenia prawa materialnego: art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, art. 35 ust. 1 pkt 3, ust. 2 - 4 i art. 35a ust. 1 - 5 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89 ze zm.) oraz art. 750 k.c. w związku z art. 65 § 2 k.c. i § 19 rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 13 lipca 1998 r. w sprawie umowy o udzielanie zamówienia na świadczenia zdrowotne (Dz.U. z 1998 r. Nr 93, poz. 592 ze zm.), a także prawa procesowego, które mogło mieć wpływ na wynik postępowania: art. 316 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie uchylenie wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne:

- czy Sąd drugiej instancji, dokonując oceny prawnej stosunku prawnego będącego podstawą rozstrzygnięcia, stwierdzając jego nieważność, - to jest w sposób odmienny w stosunku do organu rentowego i sądu pierwszej instancji - jest uprawniony w granicach rozpoznania określonych decyzją organu i odwołaniem uznać, że przychód z nieważnego stosunku prawnego jest przychodem wynikającym z innego tytułu prawnego - w niniejszej sprawie z wynagrodzenia za pracę - mimo okoliczności, że w toku całego uprzedniego postępowania przed

organem rentowym i Sądem pierwszej instancji, nie badano czy przychód taki jest przychodem ze stosunku pracowniczego;

- czy ustalenie, że przychód z odrębnego, choć ustalonego w toku postępowania za nieważny stosunku prawnego zawartego między pracownikiem a pracodawcą wymaga równoczesnego ustalenia w toku postępowania, konkretnie, że przychód taki odpowiada konkretnemu składnikowi wynagradzania w ramach stosunku pracy, to jest przykładowo wynagrodzeniu zasadniczemu, dodatkowi za pracę w godzinach nadliczbowych, nocnych czy innemu?

- czy dopuszczalnym jest zawieranie przez świadczeniobiorców, którzy zawarli umowę z NFZ, jakichkolwiek umów bezpośrednio z podmiotami określonymi w art. 132 ust. 3 ustawy o świadczeniach, jeżeli podmioty te udzielają już świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej przez NFZ;

- czy art. 132 ust. 3 w związku z art. 133 zd. 2 ustawy o świadczeniach wyklucza możliwość zawarcia nie tylko nazwanej umowy o udzielanie świadczenia zdrowotnego w rozumieniu art. 26-17 ustawy o działalności leczniczej ze wskazaną osobą w art. 132 ust. 3 (na przykład lekarzem), zatrudnioną w tej samej placówce, czy też konsekwentna wykładnia tych przepisów czyni niemożliwym w ogóle zawarcie jakiegokolwiek umowy z osobą wskazaną w art. 132 ust. 3 ustawy o świadczeniach, równocześnie zatrudnionej na podstawie jakiegokolwiek innej podstawie prawnej;

- czy uregulowanie art. 133 ustawy o świadczeniach dotyczy wyłącznie podmiotów, które są ujawnione przez strony umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, w liście podwykonawców, sporządzonej jako składnik umowy w myśl art. 136 ust. 1 pkt 3 ustawy o świadczeniach, czy może dotyczyć też innych podmiotów;

- czy zawieranie odrębnych umów nazwanych (art. 35 i art. 35a ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, czy też art. 26-27 ustawy o działalności leczniczej) nie jest dopuszczalne wyłącznie w stosunku do podwykonawców posiadających określony potencjał techniczny do realizacji umowy oraz czy zawieranie odrębnych rodzajowo umów jest zakazane również w stosunku do osób wykazywanych jako personel przez świadczeniodawcę i NFZ.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada dodać, że zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien zatem wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga wskazania za pomocą wywodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe

interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne jest to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wnioski o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne" (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11, LEX nr 1238126; z dnia 31 stycznia 2013 r., II CSK 479/12, LEX nr 1293729). Obowiązkiem skarżącego jest też wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. Rzeczą Sądu Najwyższego przy ocenie, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw skargi kasacyjnej argumentacji mającej wykazać istnienie istotnego zagadnienia prawnego. Przedstawienie takiej argumentacji w uzasadnieniu podstaw skargi służy bowiem jedynie wykazaniu zarzucanego naruszenia prawa materialnego lub procesowego. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 r., III UK 10/11, LEX nr 1124105). Ponadto twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to

zagadnienie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467 i z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468).

Skarżący nie zdołał wykazać występowania tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, mimo ilościowego, w pewien sposób sztucznego, rozdrobnienia poszczególnych kwestii związanych ze stosowaniem prawa. Dwa pierwsze suponowane problemy usiłują, przez pryzmat związku prawa procesowego (uprawnienie reformatoryjne sądu odwoławczego) i sposobu rozliczania pracownika przez pracodawcę, utworzyć problem stanowiący istotne zagadnienie prawne. Tak jednak nie jest. Przede wszystkim w stanie faktycznym sprawy nie doszło do reformatoryjnego rozstrzygnięcia, skoro Sąd Apelacyjny oddalił apelację SPZOZ od wyroku Sądu Okręgowego, dzieląc zresztą dokonaną przez niego wykładnię prawa. Z kolei zakres rozpoznania sprawy wyznacza decyzja organu rentowego, która w sprawie określiła pułap podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne. Z tej perspektywy nie ma znaczenia z jakiego tytułu doszło do ustalenia tej podstawy (wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych, pora nocna), bowiem to na pracodawcy spoczywa ciężar prawidłowego rozliczenia czasu pracy pracownika i odprowadzenia należnych z tego tytułu ciężarów fiskalnych, zwłaszcza gdy stanowi to następstwo zabronionego przez prawo zachowania się w sferze ubezpieczenia społecznego. Chodzi faktycznie o treść art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, zgodnie z którym za pracownika uważa również osobę wykonującą pracę w ramach umów cywilnoprawnych na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. Cytowany przepis, wprowadzony do porządku prawnego od dnia 30 grudnia 1999 r. w związku ze zmianą ustawą z dnia 23 grudnia 1999 r. (Dz.U. Nr 110, poz. 1256), nie jest regulacją nową. Poprzedzał ją, niepowtórzony w pierwotnym tekście ustawy systemowej, art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (jednolity tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 65, poz. 333 ze zm.) mówiący o tym, że dochód z tytułu wykonywania umowy zawartej ze zleceniodawcą, u którego osoba wykonująca umowę jest równocześnie pracownikiem, traktuje się w zakresie ubezpieczeń społecznych jako wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia, niezależnie od

okresu, na który umowa była zawarta oraz wymiaru czasu pracy w ramach stosunku pracy.

Skarżący natomiast stara się przedstawić wpływ określonej regulacji prawnej (udzielanie świadczeń zdrowotnych) jako ekstraordynaryjnego systemu, w którym podstawowe i powszechne regulacje ubezpieczeń społecznych nie mają pełnego odzwierciedlenia. Tymczasem stan wygląda *a rebours*. Dodatkowa umowa cywilnoprawna nie ma znaczenia z punktu widzenia stosunku ubezpieczenia i objęcia ubezpieczeniami społecznymi. Ze względu na posłużenie się w art. 8 ust. 2a ustawy szerokim pojęciem „pracownik”, stosunek pracy łączący pracodawcę z pracownikiem stanowi wyłączny tytuł ubezpieczenia, który pochłania dodatkowy stosunek cywilnoprawny. Osoba wykonująca pracę na rzecz swego pracodawcy na podstawie umów cywilnych podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik i na tym kwestia jej ubezpieczenia się wyczerpuje (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46 oraz wyroki: z dnia 13 marca 1997 r., I PKN 43/97, OSNAPIUS 1997 nr 24, poz. 494, z dnia 3 kwietnia 2014 r., II UK 399/13, LEX nr 1458679; z dnia 6 lutego 2014 r., II UK 279/13, LEX nr 1436176).

Z kolei umowy o udzielanie świadczeń zdrowotnych nie mogą być interpretowane jako umowy nazwane, do których przepisy o zleceniu nie mają zastosowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 grudnia 2004 r., III CK 134/04, z glosą J. Jończyka, OSP 2005 nr 6, poz. 79). Oznaczałoby to zarazem, że nie ma do nich zastosowania art. 8 ust. 2a ustawy systemowej, gdyż takiej umowy nie wymienia się w tym przepisie. Należy jednak zważyć, że umowa o udzielenie zamówienia na świadczenia zdrowotne jest umową kwalifikowaną podmiotowo i wyróżnioną pod względem treści i sposobu zawarcia. Zgodnie z art. 132 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych umowy tak nazwane zawierane są tylko z Narodowym Funduszem Zdrowia. Co więcej, w art. 132 ust. 3 tej ustawy stwierdzono, że nie można zawrzeć umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z lekarzem, pielęgniarką, położną, inną osobą wykonującą zawód medyczny lub psychologiem, jeżeli udzielają oni świadczeń opieki zdrowotnej u

świadczeniodawcy, który zawarł umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Możliwość zlecania podwykonawcom udzielania świadczeń opieki zdrowotnej w ramach umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartej z Narodowym Funduszem Zdrowia wynika z art. 133 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, który w drugim zdaniu zastrzega stosowanie do tego upoważnienia ograniczenia podmiotowego zawartego w art. 132 ust. 3 tej ustawy. Stwierdzenie, że do „subpodwykonawcy” nie stosuje się wskazanego ograniczenia, jest równoznaczne ze stwierdzeniem, że nie stosuje się względem takiej osoby również samego upoważnienia, a zatem rezultat jest ten sam – nie jest możliwe zawarcie umowy, o której mowa w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 lutego 2014 r., I UK 323/13 (LEX nr 1455194); z dnia 21 września 2017 r., I UK 383/16, LEX nr 2382450; z dnia 27 kwietnia 2017 r., I UK 182/16, LEX nr 2279009 oraz w postanowieniach z dnia 22 czerwca 2015 r., I UZ 3/15 (LEX nr 1781846) i z dnia 22 lipca 2015 r., I UZ 6/15 (LEX nr 1767098)).

Summa summarum, omówione powyżej kwestie prawne zostały przez orzecznictwo Sądu Najwyższego szczegółowo wyjaśnione, co eliminuje możliwość wyodrębnienia na tym tle nowego, istotnego zagadnienia prawnego, niezależnie od rotacji terminologicznej i zmiennych stanów faktycznych.

Wobec wyjaśnienia przez judykaturę podnoszonych przez skarżącą wątpliwości prawnych, nie została spełniona wskazana w skardze kasacyjnej przesłanka przysądu.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.